Voor een eerlijk en sociaal Westerkwartier

Verkiezingsprogramma van de

PvdA Westerkwartier

Gemeenteraadsperiode 2022-2026

De eerste zeven op de PvdA lijst 2022-2026: vlnr Joachim Bekkering, Nicole Cox, Myra Eeken-Hermans, Sandra de Wit, Henrica Bergsma, Mark Veenstra, Hans Koenders. De lijst is vastgesteld op 30 oktober 2021. Foto Simon Jelsma

Inhoudsopgave

Inleiding: eerlijk en sociaal 4

Speerpunten 5

Onze resultaten - Wat is er in de vorige raadsperiode (2018-2021) bereikt? 6

Hoofdstuk 1 Welzijn en zorg 8

1.1. Diversiteit en emancipatie 8

1.2. Zorg en welzijn 9

1.3. Gezondheidsbeleid 10

1.4. Armoedebeleid en schuldhulpverlening 11

1.5. Jeugd en jongeren 12

1.6. Digitale Samenleving en nepnieuws 13

Hoofdstuk 2 Wonen, wegen, ruimte 14

2.1. Volkshuisvesting en grondbeleid 14

2.2. Vervoer en mobiliteit 15

2.3. Ruimtelijke ordening 18

Hoofdstuk 3. Werk - Economie en arbeidsmarkt 20

3.1. Economie 20

3.2. Arbeidsmarkt 21

3.3. Winkelgebieden 22

3.4. Toerisme en recreatie 22

Hoofstuk 4 Sport, onderwijs en cultuur 23

4.1. Sport 23

4.2. Onderwijs 24

4.3. Kunst en Cultuur 24

Hoofdstuk 5. Klimaat, energie, natuur en landschap 26

5.1. Actieve gemeente De gemeente speelt een nadrukkelijke en proactieve rol bij het vorm geven aan en uitvoeren van de energie- en klimaattransitie. 27

5.3. Landschap en natuur 29

5.4. Natuurinclusieve landbouw 30

5.5. Voedselproductie en voedselakkoord 30

5.6. Leefbaarheid en dorpen 30

5.7. Dierenwelzijn 31

5.8. Gaswinning 31

Hoofdstuk 6 Vertrouwen en goed bestuur 32

6.1. Voorspraak en inspraak 32

6.2. Bewonersinitiatieven 32

6.3. Versterking van de Raad 32

Hoofdstuk 7, Dienstverlening, Veiligheid en Financiën 33

7.1. Dienstverlening 33

7.2. Veiligheid 33

7.3. Financiën 35

Verantwoording 36

Inleiding: eerlijk en sociaal

Drie jaar geleden fuseerden vier gemeenten in het Westerkwartier tot één nieuwe gemeente. Die kreeg als motto mee: 'Dichtbij, Nuchter en Ambitieus'. De PvdA wil daar graag de S van Sociaal en de E van Eerlijk aan toevoegen : SDENA. In 2022 vinden er voor de tweede keer gemeenteraadsverkiezingen plaats. De kiezers beslissen! Hun keuze bepaalt of er ruimte is voor onze progressieve inbreng.

Mondiale doelen van de Verenigde Naties

In dit verkiezingsprogramma laten we zien welke keuzes we maken. We zijn ervan overtuigd dat we lokaal een verschil kunnen maken dat ook internationaal meetelt. We zijn deel van een internationale beweging die deze doelen nastreeft. Als PvdA oriënteren we ons op de mondiale doelen ('global goals´) van de Verenigde Naties. https://www.globalgoals.org/

Natuurlijk is dit programma ook een reactie op crises in onze eigen samenleving, zoals de corona- en klimaatcrisis, de toeslagenaffaire, de wooncrisis, de aardbevingen- en vluchtelingenproblematiek. Problemen waarvoor we lokaal naar oplossingen zoeken, maar wel … als onderdeel van een wereldwijde beweging.

We willen een eerlijke en sociale stem laten horen. Een stem die aandringt op gelijke kansen en gelijke rechten voor iedereen, voor mensen wier voorouders hier al woonden én voor nieuwkomers. Voor vrouwen, mannen en mensen ertussen in, voor haar, voor hem en voor hen. We komen op voor mensen met lage inkomens. De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.

We gaan aloude problemen als armoede, tekortschietend onderwijs, gebrek aan goed werk en goede woningen te lijf. Relatief nieuwe problemen als de klimaat-, biodiversiteit- en energieproblematiek pakken we vol overtuiging aan. De coronacrisis liet zien dat er weliswaar veel te veel slachtoffers vielen, maar ook dat we van fouten leerden. Ook zagen we dat er naast verdeeldheid saamhorigheid ontstond en kregen virologen, artsen en verpleegkundigen lof voor hun onmisbare rol. Door corona hebben we ook gemerkt dat we ons leven misschien ánders kunnen inrichten.

De klimaatproblematiek is zonder twijfel de belangrijkste uitdaging van de 21ste eeuw. Wereldwijd maar ook lokaal vraagt dat om een enorme inspanning. De energietransitie – de overgang van fossiele naar duurzame energie – is cruciaal: alleen door de inzet van duurzame energiebronnen kunnen we de opwarming van de aarde vertragen en stoppen. Die overgang begint ook in onze gemeente vorm te krijgen. In de komende jaren maken we in onze huizen de overstap van aardgas naar andere energiebronnen. Een enorme maar urgente klus.

De wereld van morgen is gezonder, schoner en duurzamer. Dat zijn we verplicht aan nieuwe generaties na ons en als sociaaldemocraten aan onze idealen. Die toekomst kunnen we alleen bieden, als we nú kiezen voor een eerlijk, fatsoenlijk en voor iedereen betaalbaar klimaat- en energiebeleid en als we

inzetten op een evenwichtig biodiversiteitsbeleid. De klimaatverandering is bedreigend, maar als we het goed doen, zijn er ook volop kansen: innovatie, nieuwe banen, een schoon milieu. En natuurlijk willen we dat eerlijk en sociaal doen: iedereen doet mee.

De coronacrisis heeft ook geleid tot wantrouwen tussen (sommige) burgers en de overheid. De aanpak van de aardbevingen in Groningen droeg daaraan bij, net als de landelijke toeslagenaffaire. Hoe kunnen we die vertrouwenscrisis doorstaan? De gemeente moet daarom allereerst werken aan vertrouwen, aan dialoog, door het goede voorbeeld te geven en door inwoners vertrouwen te schenken. Investeren moet het motto zijn, steun voor getroffen sectoren en zorgen dat de kwetsbaarste mensen overeind blijven.

Als PvdA staan we voor kernwaarden als bestaanszekerheid, vrijheid, gelijke kansen, gelijkwaardigheid, solidariteit en duurzaamheid. Eerlijk en sociaal dus.

Speerpunten

Onze leden hebben zich in april ’21 in een enquête uitgesproken over de gemeentelijke problemen. Hun prioritering volgen we in onderstaande lijst.[1]

1. **We laten niemand in de kou staan.** De gemeente bezuinigt niet op de uitgaven voor de laagste inkomens. Armoede bestrijden we. Zie hoofdstuk 1.4.
2. **Iedereen moet betaalbaar kunnen wonen**. De PvdA wil meer duurzame, betaalbare huurwoningen bouwen, vooral voor lagere inkomens en jongeren, zie hoofdstuk 2.
3. **We bestrijden de klimaat/energiecrisis.** De PvdA zet zich volop in voor bestrijding van de opwarming van ons klimaat, voor de overgang naar duurzame energie en meer biodiversiteit, zie hoofdstuk 5.
4. **Iedereen heeft recht op goed werk.** De PvdA streeft naar een optimale afstemming van onderwijs en arbeidsmarkt, stage- en leerwerkplannen en vaste banen, zie hoofdstuk 3.
5. **We komen op voor leefbare dorpen.** De PvdA zet zich in voor een gemeente waarin de dorpen tot hun recht komen, meebeslissen en samenwerken, zie hoofdstuk 5.5.
6. **We ontwikkelen een stevig gezondheidsbeleid**. De PvdA staat voor een goed toegankelijke gezondheidszorg en ondersteuning van mantelzorgers, zie hoofdstuk 1.2.
7. **We versterken natuur en landschap.** De PvdA zet in op behoud en versterking van ons landschap en een betere toeristische uitstraling van het Westerkwartier, zie hoofdstuk 5.3.

[1] Zie *‘Goed werk is een grondrecht, dag van de arbeid 2021’*, PvdA Westerkwartier 2021, pag. 36.
Deze prioriteitenlijst kwam tot stand op basis van de eerste drie voorkeuren.

Onze resultaten - Wat is er in de vorige raadsperiode (2018-2021) bereikt?

De afgelopen jaren werkten onze gemeenteraadsfractie en onze wethouder aan de uitwerking van ons vorige programma. Dat kreeg in 2018 een vertaling naar een coalitieakkoord waarin we met andere partijen samenwerkten. Wat hebben onze mensen in college en raad op de agenda kunnen zetten of van de grond kunnen tillen? In telegramstijl:

Voeding en gezondheid

- Er is een Nota Gezondheidsbeleid uitgebracht, met daarin een inventarisatie van de publieke gezondheid.
- Er kwam een lokaal preventieakkoord gericht op bevordering van de gezondheid van inwoners
- Programma 'De School in Beweging' is gratis beschikbaar gesteld; het richt zich op verbeteren van de motorische vaardigheden van kinderen
- Er is onderzoek gedaan naar de gezondheid van de jeugd rond bewegen, roken, alcohol en drugs, welbevinden
- De gemeente Westerkwartier is een JOGG-gemeente geworden: een program dat zich richt op gezonde jeugd, gezonde toekomst
- Samen met de inwoners is er een Lokaal Voedselakkoord gesloten, inclusief uitvoeringsprogramma; o.a. Voedselbox en 'Samen koken in het Westerkwartier', samen met de Voedselbank, met intussen meer dan 500 volgers via sociale media; doel is het versterken van regionale voedselproductie voor regionale afnemers
- Oprichting 'Food Innovation Hub' in Zuidhorn: kenniscentrum op het gebied van voedsel.

Sociaal

- Deelname aan project 'Kansrijke en Gezonde Generatie' van het Nationaal Programma Groningen, dat inzet op het bevorderen van kansengelijkheid; 1 miljoen euro binnengehaald voor 'Kickstart Westerkwartier', ook gericht op kansengelijkheid voor kinderen in Westerkwartier:
- Preventieprogramma sociaal domein opgezet om meer greep te krijgen op inhoud en financiën van de WMO- en Jeugdhulpverlening: initiatieven als 'Homestart', d.w.z. gezinsondersteuning door vrijwilligers Humanitas en inzet gezinsverzorgers in gezinnen
- Doelgroep laaggeletterden: taalhuizen in de vier grote dorpen bieden taalcursussen aan
- Doelgroep alleenstaande moeders: programma 'Supermama' helpt bij opvoeding, zelfredzaamheid en zelfontplooiing
- Jongeren praten mee over de kwaliteit van de jeugdhulpverlening (participatie)
- De ophoging van de minimaregelingen voor gezinnen met een inkomen tot 130% van het minimumloon, dit was voor sommige regelingen 110% en voor anderen 120%.
- Aandacht voor het sociaal domein en de inzet van vrijwilligers en voorliggend veld om daarmee de geboden zorg te verbeteren en de kosten te beïnvloeden;
- Aandacht voor overerfbare armoede

Sport

- Samen met verenigingen en maatschappelijke organisaties is er een lokaal Sportakkoord gesloten met als speerpunten o.a. van jong af sporten en bewegen, sporten is voor iedereen, en realisatie digitaal platform voor alle sportclubs en -verenigingen
- Start en realisatie accommodaties VV Grijpskerk, resp. VV Aduard, aanleg kunstgrasvelden en meerjarenonderhoudsplan sportvelden; idem zwembaden.

Onderwijs

- Inzet op innovatie basisonderwijs met hulp van het programma 'Next Education' met het accent op 'doen, onderzoeken en uitvoeren'
- 'Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023' vastgesteld. Integraal Kindcentrum Oostindie (Violier) Leek gerealiseerd; start bouw Integraal Kindcentrum Marum.
- Realisatie gebouw voor twee gefuseerde scholen in de Wilp
- Vroeg- en voorschoolse educatie: doelgroepkinderen kunnen vanaf twee jaar 16 uur per week naar de kinderopvang

Fractie en steunfractie najaar 2021

Werk

- Samen met inwoners 'Visie toerisme en recreatie 2021-2030' opgesteld, plus uitvoeringsprogramma; geld binnengehaald bij Regio Groningen Assen; fiets- en wandelkaart uitgebracht; door samenwerking dorp-gemeente geld beschikbaar gekregen voor het fietspad Pieterzijl-Munnekezijl
- Samen met ondernemers 'Visie detailhandel' uitgebracht en geld gekregen voor subsidies winkelverplaatsingen naar winkelcentra en gevelverbetering.
- Reclamebelasting is gerealiseerd; daarmee kunnen ondernemers gezamenlijke activiteiten ontplooien in hun winkelgebied
- Actieprogramma economie opgesteld met een werkplan voor komende jaren; idem plan voor inzet voor ZZP'ers; twee centrummanagers voor snelle lijn met ondernemers.
- Uitbreiding bedrijventerrein Leeksterveld is in voorbereiding
- Ondersteuning Westerkwartier Paardenkwartier – steun aan ondernemers bij realiseren Westerkwartier als hippisch centrum van het noorden
- Westerkwartier is neergezet als bakermat van Gebiedscoöperatie en innovatiewerkplaats

Energie, wonen, verkeer

- De aandacht voor energiearmoede en vertaling naar beleid, inclusief de verankering van inzet van energiecoaches;
- Huisvesting, de plek van woningen voor mensen met een minder ruim inkomen. We hebben acties uitgezet om alternatieve huisvesting, bijvoorbeeld de Knarrenhof meer in beeld te krijgen
- Inzet voor realisatie van een verkeersvisie

Hoofdstuk 1 Welzijn en zorg

1.1. Diversiteit en emancipatie[2]

Sociaaldemocraten hebben altijd geknokt voor gelijke rechten en kansen voor iedereen: voor arbeiders, voor vrouwen en voor immigranten. Dat doen we dus ook voor mensen met een andere seksuele identiteit. Het is vanzelfsprekend dat LHBTIQ+´ers dezelfde burgerrechten genieten als iedereen: mensen mogen leven op een manier zoals die hen voor ogen staat, óók in het Westerkwartier.[3]

politie_westerkwartier
NIEKERK, augustus 2021

Een betreurenswaardige gebeurtenis. Dit nieuwe regenboog zebrapad in Niekerk is beklad. We hebben inmiddels met enkele personen gesproken maar we zijn nog niet bij de verantwoordelijke(n) gekomen. Graag komen we in contact met mensen die hier meer informatie over kunnen verschaffen.

De PvdA zet zich daarom in voor een Westerkwartier waarin iedereen mee kan doen. Diversiteit en verscheidenheid maken onze gemeente mooier en rijker, eerlijker en socialer. Iedereen heeft dezelfde rechten en plichten, of zij of hij hier nou geboren is of elders, zich man, vrouw of anders voelt. Integratie betekent leren samenleven in gemengde dorpen en buurten, waar mensen elkaar ontmoeten en samenleven. Van oudgedienden en van nieuwkomers verwachten we interesse in elkaar en enige inschikkelijkheid. Mensen komen idealiter op voor de vrijheid van anderen.

Zo'n samenleving ontstaat niet vanzelf, zien we. Nederlanders met een migratieachtergrond vallen bijvoorbeeld nog steeds vaker uit op school dan gemiddeld, zijn vaker werkloos en vaker afhankelijk van een uitkering. Dat vraagt om alerte schoolbesturen en werkgevers, én een gemeente/overheid die voor hen in de bres springt.

De keuzes van de PvdA

- De PvdA kiest voor gemengde dorpen en buurten waar (mensen met) verschillende inkomens, leeftijden en achtergronden elkaar ontmoeten. Zulke gemengde buurten, maar ook scholen, sportvoorzieningen, verenigingen, culturele instellingen en bibliotheken zorgen ervoor dat mensen elkaar leren kennen en verdragen.
- De PvdA bepleit dat scholen aandacht besteden aan burgerschapsvorming en het ontwikkelen van sociale vaardigheden. De gemeente stimuleert lokale programma's hiervoor. Het doel is om een saamhorige, begripvolle en verbonden samenleving te krijgen met aandacht voor individuele verschillen tussen mensen.
- Een vereiste voor goed samenleven is dat nieuwe Nederlanders de taal leren. De PvdA wil dat de gemeente zorgt voor voldoende taalcoaches en andere vrijwilligers om hen te ondersteunen.

[2] De foto met vooraan wethouder Elly Pastoor is gemaakt in augustus 21 op het regenboog zebrapad in Niekerk. Elk van de geportretteerden + de fotograaf gaf toestemming voor overname van de foto. Het bericht eronder is van enkele dagen eerder.
[3] LHBTI+ staat voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, interseksueel en queer. De + staat voor andere identiteiten. Zie https://www.at5.nl/artikelen/185103/lhbtiq-serie-waar-staat-die-eigenlijk-voor

Jan de Baen schilderde eind 17e eeuw Anna van Ewsum, de grande dame van Nienoord. Maar wie was haar anonieme en haast onzichtbare Afrikaanse hulpje, links van haar?

- Migratie leidt soms tot een botsing tussen waarden uit het land van herkomst en het land van aankomst, Nederland. Daarom hecht de PvdA aan vroeg-signalering van eventuele problemen, een gerichte ouderbenadering en specifieke preventieprogramma's om deze problemen te bestrijden;
- Samen met bedrijven en organisaties organiseren we werk plekken voor inburgeraars en stimuleren we ondernemers om dat ook te doen. Werk is de beste kans om snel onderdeel van de samenleving te worden.
- Voor nieuwkomers maken we niet alleen plaats in onze dor pen en buurten, maar ook in ons wereldbeeld. We voelen ons niet beledigd als nieuwkomers ons wijzen op donkere bladzij den in onze geschiedenis. Herdenkingen en erfgoed dienen er voor om telkens opnieuw stil te staan bij het verleden, heden en toekomst en daarover zonodig de discussie aan te gaan. Ook dat is eerlijk en sociaal.

1.2. Zorg en welzijn

Een goede gezondheid, bescherming, zelfredzaamheid, zeggenschap en participatie, zorg voor elkaar en sociale samenhang – dat zijn de sleutelwoorden als het om welzijn en zorg gaat. We kiezen voor het vroegtijdig signaleren van problemen van burgers en samenleving, voor het benoemen en oplossen ervan. Tijdige aandacht voor eenzaamheid, schooluitval en overgewicht of het verminderen van verloedering in buurten en wijken draagt eraan bij dat problemen niet verergeren.

Bij zorg en welzijn gaat het om samenwerking met familie, netwerk en woonomgeving. Als er professionele ondersteuning nodig is, willen we maatwerk leveren, gebaseerd op de behoefte van mensen met een ondersteuningsvraag. De PvdA staat daarmee voor kleinschalige en persoonlijke zorg en wil zo de langdurige zorg ook in de toekomst betaalbaar en toegankelijk houden. De inzet van vrijwilligers is hierin heel waardevol en geeft vaak duurzame contacten en duurzame hulp. Belangrijk is dat mensen zolang als mogelijk en verantwoord is in de eigen omgeving kunnen blijven wonen. Een netwerk van hulpverlening dichtbij is daarvoor een voorwaarde. Is zo'n netwerk er niet, dan is een woonplek met zorg beschikbaar.

Zorgverleners krijgen het vertrouwen om zoveel als nodig tijd aan hun cliënten te kunnen besteden. De cliënt heeft recht op een zorgaanbieder naar voorkeur. Wij zijn voor terugdringing van de marktwerking in de zorg omdat deze vaak ongewenste gevolgen heeft voor kwaliteiten als klantnabijheid, vertrouwelijkheid en continuïteit. Seniorenwoningen vlak bij voorzieningen maken het zelfstandig wonen gemakkelijker en dragen bij aan een toename van het gevoel van veiligheid. We bepleiten een goede afstemming tussen politie, brandweer en dienstverleners zoals Sociaal Werk de Schans met de seniorenorganisaties.

De keuzes van de PvdA

- De PvdA ondersteunt kleinschalige beschermde woonvormen voor kwetsbare groepen, maar ook lokale initiatieven zoals de Knarrenhof waar bewoners op een voor hen passende manier willen wonen.
- Gemeenten, woningbouwcorporaties en sociale projectontwikkelaars maken in samenspraak met ouderen en mensen met beperkingen programma's voor de bouw van levensloopbestendige woningen (huur en koop), woonzorgcombinaties en aanpassing van bestaande woningen, inclusief bijbehorende gemeenschappelijke voorzieningen.
- De PvdA wil dat ouderen en mensen met beperkingen via woningtoewijzing en/of financiële subsidies een reële kans krijgen om een passende woning te verkrijgen in een veilige en ouderenvriendelijke woonomgeving met dichtbij basisvoorzieningen, zoals eerstelijnsgezondheidszorg, buurtsuper, geldautomaat, ontmoetingsplaatsen en OV-halte.
- Nieuwe technologische ontwikkelingen in huizen ('domotica') kunnen ons leven makkelijker en gezonder maken. Veel mensen weten dat nog niet. De PvdA bepleit dat de gemeente in voorlichting investeert om de drempel voor zulke 'domotica'-woningen te verlagen. Natuurlijk is 'domotica' geen vervanging voor menselijk contact. De PvdA ziet domotica als kans om langer veilig en zelfstandig te kunnen blijven wonen.
- De PvdA streeft naar nieuwe vormen van kleinschalige verpleeghuiszorg tot stand komen die beter aansluiten bij de behoeften van de huidige ouderen.

1.3. Gezondheidsbeleid

De corona-epidemie heeft laten zien hoe belangrijk het is om de volksgezondheid op peil te hebben. De afgelopen jaren heeft onze PvdA wethouder een actief beleid op dit terrein gevoerd. De PvdA wil die aandacht voor gezondheid, welzijn en preventie voortzetten en waar nodig intensiveren. Uitgangspunt blijft dat voorkomen altijd beter is dan genezen. De PvdA hanteert het uitgangspunt 'Positieve gezondheid' dat verder gaat dan alleen lichamelijke gezondheid, namelijk ook gaat over mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, sociaal maatschappelijk participeren en dagelijks functioneren.[4]

De keuzes van de PvdA

- Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners 24 uur per dag huisartsenzorg kunnen bereiken.
- De PvdA wil dat spoedeisende hulp in het hele Westerkwartier beschikbaar is binnen 15 minuten**.** Dit vraagt om een extra inspanning in het noorden van onze gemeente.
- We willen een dekkend en goed georganiseerd AED-netwerk in de dorpen. Daar heeft de PvdA voor gepleit en via moties het voortouw in genomen.
- Samen met maatschappelijke organisaties wil de PvdA er alles aan doen om roken te bestrijden. We helpen mensen om te stoppen en voorkomen dat kinderen en jongvolwassenen gaan roken.
- De PvdA wil een lokaal alcoholbeleid voeren dat mikt op het ontmoedigen van alcoholgebruik door jongeren. De gemeente maakt afspraken met maatschappelijke partijen (bijv. sportverenigingen) en met de politie (handhaving). Ook maakt de gemeente werk van voorlichting rond dit onderwerp[5].
- In het lokaal preventieakkoord Westerkwartier moet de gemeente ook aandacht schenken aan de mentale gezondheid van jonge inwoners. Klachten als psychische kwetsbaarheid, zoals een

[4] https://maatschapwij.nu/videoportret/machteld-huber-positieve-gezondheid/
[5] https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/alcohol 27/8/21

trauma, angsten, verslaving, depressie, dwang- of eetstoornis komen steeds meer voor onder jongvolwassenen. [6]

1.4. Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Voor wie in armoede leeft is de gemeente een betrouwbare partner. In noodgevallen is er immers de bijstand. Maar … de bijstandsregels lijken soms een moeras van sancties, formulieren en verplichtingen. Dat kan niet de bedoeling zijn: De PvdA wil dat de gemeentelijke diensten inwoners ondersteunen, zodat er een springplank naar de samenleving ontstaat. Ondersteunen gaat voor controle. De PvdA wil dat het Armoedepact met als kerngroep Humanitas, de stichting Leergeld, de lokale Voedselbank en Schuldhulpmaatje verder wordt uitgewerkt.

Mensen met een vastgestelde arbeidsbeperking hebben recht op werk. Zij komen voor beschut werk in dienst bij sociaal werkbedrijven die begeleiding en ontwikkeling bieden, zoals Novatec. Maar dat kan ook inhouden dat de doelgroep via sociaal ontwikkelbedrijven doorstroomt naar reguliere werkgevers. Het werken zonder begeleiding is geen doel op zich, er zijn werknemers die begeleiding nodig houden.

De keuzes van de PvdA

- De PvdA realiseerde in de vorige raadsperiode een verruiming van de toegang tot speciale hulpregelingen voor gezinnen met een inkomen tot 130% van het minimumloon. We willen dat verder verruimen: niet alleen gezinnen maar iedereen met dat inkomen moet daar toegang toe krijgen.
- De PvdA vindt dat armoede geen belemmering mag zijn voor deelname van kinderen aan sport, muziekles en zwemles. Daarvoor is financiële steun nodig.
- De PvdA pleit voor verdere vereenvoudigingen van de verschillende regelingen. Hulp moet vindbaar zijn, laagdrempelig en aansluiten op de vraag van de inwoner. De Potjeswijzer is een goede stap.
- De PvdA verlangt een goede begeleiding van mensen in de bijstand, inclusief financiële coaching, zodat de kansen om uit de bijstand te raken optimaal zijn.
- De PvdA wil een einde maken aan de cultuur van wantrouwen in de bijstand. Wie werk krijgt, kan erop vertrouwen dat dit niet meteen ten koste gaat van de uitkering. Dat vergroot de kans om uit de uitkeringssituatie te komen. Wie vanuit een uitkering (deels) aan het werk gaat, moet er financieel op vooruit gaan.

Aanpak schulden

Door een onzeker inkomen, snel stijgende woonlasten en duurdere boodschappen liggen betalingsproblemen en schulden op de loer. Mensen met grote financiële problemen ervaren stress en zijn vaak minder gelukkig. Hun relatie en gezin lijden eronder. Armoede en schulden kunnen zelfs leiden tot psychische problemen, gezondheidsklachten of verslaving. Bedrijven maken winst met de verkoop van schulden. Zo loopt de rekening op en komen mensen met schulden steeds meer klem te zitten. Als PvdA willen we dit doorbreken door te stimuleren dat organisaties die betrokken zijn bij schulden en

[6] https://www.fnozorgvoorkansen.nl/geestkracht/

schuldsanering e.d. er primair voor zorgen dat de inwoners uit de schulden raken. Dat ook kinderen vaak in de knel komen maakt armoede des te schrijnender. Zo'n 500 kinderen in het Westerkwartier komen uit een uitkeringsgezin.[7] Armoede leidt tot verspilling van kansen, vaak generatie op generatie. De PvdA wil dat ieder kind kan meedoen.

De keuzes van de PvdA

- Als mensen met schulden in de knel komen juist als gevolg van gemeentelijke belastingen, wil de PvdA dat de gemeente deze mensen tegemoet komt.
- Daarnaast willen we als PvdA dat de gemeente Westerkwartier geen zaken doet met bedrijven die winst maken op de verkoop van schulden.
- De gemeente stimuleert dat achterstanden zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden en stelt hulpverlening centraal, boven sanctioneren. Wie zich meldt krijgt schuldenrust: een pauze op boetes, aanmaningen en rente tot een oplossing is gevonden.
- Schuldhulpverlening en schuldsanering moeten sneller plaatsvinden en voor meer mensen beschikbaar zijn. De gemeente versnelt de doorlooptijd om inwoners sneller uit de schuldproblemen te helpen.
- Als mensen een schuldhulpverleningstraject accepteren verbieden wij uithuiszettingen, hierover maken we afspraken met de woningbouwcorporaties.
- Een voorlichtingscampagne moet het taboe op zoeken naar hulp doorbreken.

1.5. Jeugd en jongeren

Gelukkig gaat het met de meeste kinderen in onze gemeente goed.[8] Zij groeien op in solide gezinnen, gaan naar school en vullen hun vrije tijd met vriendjes, sport en cultuur. Daarnaast zijn er kinderen die ondersteuning nodig hebben. Vaak is dit tijdelijk, omdat het thuis of op school even wat minder gaat. En tot slot is er een kleine groep kinderen die echt jeugdzorg nodig heeft en soms te maken krijgt met de jeugdreclassering. Ook zijn er altijd jongeren, die intensieve vormen van jeugdhulp nodig hebben.

Jeugd- en jongerenwerk is aanwezig in dorpen en op scholen. Hun zorgvraag is leidend. We zorgen er ook voor dat er ondersteuning is voor hun ideeën en initiatieven. Niet: voor hen gedacht, maar: met hen gedacht. We willen kinderen en jongeren kansen bieden om hun talenten te ontplooien. Daarom zet de PvdA in op opvang, onderwijs, sportvoorzieningen, kindzorg en op een leven dat niet beheerst wordt door (materiële) zorgen.

De PvdA vindt dat het kind, het gezin en de persoonlijke omgeving het uitgangspunt van de ondersteuning door de jeugdzorg moeten zijn. De ouders hebben daar idealiter de regie in. Maar waar het niet goed gaat moet er een goed werkend sociaal team klaar staan met een integrale aanpak. Gemeenten werken al meerjarig samen op het gebied van de specialistische jeugdhulp en inkoop van jeugdzorg, en gebruiken standaarden zodat de administratie versimpelt. Professionals krijgen meer vertrouwen, door goede opleiding en certificering aan de voorkant, in onze inkoopvoorwaarden stellen we deze eisen. De tijdrovende en verspillende administratieve verantwoording aan de achterkant laten we afnemen. Hulpverleners krijgen de tijd om vanuit een vertrouwensrelatie samen te werken.

[7] https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/zoekresultaat/
[8] Dat blijkt ook uit recent onderzoek naar het welbevinden van jongeren in het Westerkwartier, https://www.westerkwartier.nl/bestuur-organisatie/nieuws_3190/item/quick-scan-jeugd-laat-zien-dat-jeugd-in-westerkwartier-zich-gelukkig-voelt_7388.html, d.d. 27 8 2021

De keuzes van de PvdA

- We willen dat er wordt opgetreden tegen alcoholmisbruik onder jongeren. Alcoholgebruik onder jongeren willen we verminderen.
- We willen kansarme jongeren perspectief bieden en meteen ingrijpen als iemand dreigt te ontsporen. Voorkomen is beter dan genezen. Daarom bezuinigen we niet op jongerenwerk.
- We zorgen er met een extra impuls voor dat alle kwetsbare jongeren in beeld zijn
- Het jongerenwerk van de Schans staat in nauw contact met de gemeente, het onderwijs, de jeugdzorg en de politie. De gemeente heeft een coördinerende rol.
- We ondersteunen en faciliteren waar mogelijk ideeën van jongeren en we betrekken hen bij zaken die hen aangaan, zoals leefomgeving, onderwijs, jeugdhulpverlening, armoedebestrijding, sport, gezonde leefwijze. De huidige jeugdburgemeester krijgt wat ons betreft een duidelijker taakomschrijving; we streven naar een Jeugdraad om deze burgemeester te ondersteunen

Aangetroffen in Tolbert, voorjaar '21

1.6. Digitale Samenleving en nepnieuws

De coronacrisis heeft laten zien dat digitale communicatie, digitaal werken en digitaal onderwijs steeds belangrijker worden in onze economie, zorg, onderwijs en dagelijks leven. Internet verkleint de barrières tot zorg, onderwijs en cultuur en biedt veel kansen. Daarom is het van het grootste belang dat iedereen digitaal mee kan doen, op een veilige wijze en op een eerlijke manier.

Daar staat tegenover dat de toenemende digitalisering ook mogelijkheden biedt om nepnieuws te verspreiden: nieuws dat erop gericht is de publieke opinie te beïnvloeden met onjuiste informatie.

De keuzes van de PvdA

- In Nederland heeft iedereen op een gelijke wijze recht op toegang tot internet. We willen toenemende digitale tweedeling voorkomen en bestrijden. We bestrijden digitale ongeletterdheid.
- De PvdA pleit voor laagdrempelige scholing, coaching en de inzet van digicoaches.
- We vinden het belangrijk dat alles wordt gedaan om glasvezel beschikbaar te maken voor al onze inwoners.
- De PvdA vindt dat de gemeente Westerkwartier zeer zorgvuldig moet omgaan met digitale informatie en nepnieuws moet helpen bestrijden.

Nieuwe woningen in wijk Sintmaheerd, Tolbert, februari 2021

Hoofdstuk 2
Wonen, wegen, ruimte

De gemeente Westerkwartier is een gemeente met 41 dorpen. Veel inwoners maken ook gebruik van voorzieningen in nabije dorpen, voor bibliotheek, zwembad, school of werk. De PvdA ziet deze verbondenheid tussen inwoners en dorpen als een belangrijk onderdeel van het Westerkwartierse DNA. Het dorp is de plek om te wonen en te werken en biedt onderwijs, zorg, ontspanning, sport en spel, inspiratie en nog veel meer. Dat vraagt om ruimtelijke afwegingen. Mobiliteit, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en verkeer zijn allemaal thema's die invloed hebben op de verbonden dorpen in het Westerkwartier.

Met elkaar en met de inwoners wil de PvdA ook de komende jaren werken aan dorpen waarin mensen duurzaam, gezond, sociaal, geïnspireerd, inclusief, veilig en met plezier kunnen (samen)leven. Dorpen met voorzieningen die de gemeenschap (ver)binden en die voor iedereen beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar zijn.

2.1. Volkshuisvesting en grondbeleid

Terwijl we tot voor kort nog spraken van krimpende dorpen en de daarmee gepaard gaande achteruitgang van leefbaarheid, hebben we het nu weer over groei. De trek naar landelijk gebied kreeg in coronatijd een extra zetje door de krapte op de stedelijke woningmarkt. Kleine dorpen hebben vaak baat bij enige groei om leefbaar te blijven. Verder hebben de noordelijke provincies in 2021 aangeboden ruim 200.000 woningen te bouwen in ruil voor betere infrastructuur.[9] Wonen in het noorden en werken in het westen lijkt niet meer zo vreemd. De vraag is wel of dat ook voor Groningen geldt. Gaat iemand die werkt in Haarlem een huis zoeken in het Westerkwartier? Druk op de woningmarkt kan echter zomaar leiden tot speculanten die grond opkopen.

Ondertussen is er ook op de noordelijke woningmarkt krapte. In heel Noord-Nederland willen jongvolwassenen graag in de buurt blijven wonen. Een verhuiswens is dan ook lang niet altijd een vertrekwens.[10] Zijn er creatieve oplossingen die eerlijk en sociaal zijn? Gedacht kan worden aan doorstroomprojecten, aan meer seniorenwoningen, aan ´kleine huizen´ met gedeelde voorzieningen. Kortom er zijn verschillende oplossingen nodig. Lokale voorstellen vragen vaak veel doorzettingsvermogen van initiatiefnemers. In het ondersteunen van dergelijke initiatieven valt nog veel te verbeteren.

[9] https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/169437/Deltaplan-220-000-extra-woningen-in-Noorden-in-ruil-voor-alle-spoorwensen

[10] De leefbaarheidsmonitor van de 3 noordelijke planbureau bevestigt dit beeld. Voor jongvolwassenen geldt de nabijheid van vrienden en familie als een belangrijke bindende factor. Jongeren letten daarbij meer op de energiezuinigheid van de woning dan ouderen.

De keuzes van de PvdA

- We zorgen voor de juiste woningen
    - We realiseren voldoende betaalbare woningen, zowel koop als huur, en geven aandacht aan doelgroepen als ouderen, jongeren, uit de middengroepen en kwetsbare mensen. In onze ruimtelijke plannen, de structuurvisie (omgevingsvisie) en woonvisie leggen we vast waar en hoeveel huurwoningen kunnen worden gebouwd. Daarmee dragen we er aan bij dat marktpartijen tot sociale keuzes komen.
    - We leggen in de prestatieafspraken met woningcorporaties vast hoeveel sociale huurwoningen er gebouwd gaan worden én hoeveel er maximaal verkocht mogen worden. Hiermee voorkomen we dat er meer sociale huurwoningen verkocht dan gebouwd worden.
    - Door de landelijke regelgeving als de verhuurderheffing en vennootschapsbelasting hebben coöperaties te weinig geld in kas om voldoende woningen te bouwen en bestaande woningen te verduurzamen. Als gemeente blijven we er in regionaal en VNG-verband op hameren dat deze belastingen van tafel moeten.
    - De PvdA wil creatieve oplossingen voor jongeren en starters. We stimuleren de bouw van woningen en de doorstroming naar kleinere woningen. Splitsen van woningen past hierin en we stimuleren kleinschalige wooninitiatieven.
    - Maak het als gemeente mogelijk om bestaande vrijkomende panden te gebruiken voor huisvesting.
    - We ondersteunen particulier opdrachtgeverschap en stimuleren de bouw van levensloopbestendige woningen en aanleunwoningen.
- We zorgen er voor dat woningen door mensen worden bewoond die daar het meeste behoefte aan hebben.
    - Om de doorstroom van één- en tweepersoonshuishoudens uit ééngezinshuurwoningen te bevorderen pleiten wij voor specifieke projecten en extra aandacht voor deze groep bij de toewijzing van sociale huur en/of nieuwe middeldure huurhuizen.
- We zorgen er voor dat woningen dienen als huisvesting en niet als economisch verdienmodel
    - We willen voorkomen dat projectontwikkelaars heel veel geld verdienen aan de woningnood. Daarom werken we alleen mee met projectontwikkelaars die onze eisen omtrent betaalbare woningen accepteren.
    - We voorkomen dat door corporaties verkochte woningen na een korte periode tegen de hoofdprijs verkocht worden (maximale winstrealisatie). Dergelijke woningen moeten door de bewoners tegen een vastgesteld bedrag terug worden verkocht aan de woningcorporatie. Hierbij maken we gebruik van bestaande instrumenten als koopgarant en/of maatschappelijk gebonden eigendom.
    - Om speculatie te voorkomen voeren we bij nieuwbouwwoningen in onze gemeente indien nodig een zelfbewoningsplicht in.
- We voeren regie door zelf grond in eigendom te verwerven en doelgericht uit te geven
    - Met actief grondbeleid stimuleren we de bouw van betaalbare huur- en koopwoningen en voorkomen we dat grond in handen valt van speculerende beleggers en projectontwikkelaars.

2.2. Vervoer en mobiliteit

Het dorpse karakter van het Westerkwartier en het delen van voorzieningen vraagt om een duidelijk mobiliteitsbeleid. Voor de PvdA draait mobiliteit niet alleen om verkeer, maar ook om duurzaamheid, zelfstandigheid en leefbaarheid. Mobiliteit komt de leefbaarheid van dorp en dorpsgemeenschappen ten goede. Mensen kunnen makkelijker zelfstandig gebruik maken van voorzieningen en elkaar ondersteunen. De PvdA vindt het dan ook belangrijk dat we de sociale en publieke infrastructuur van het Westerkwartier zoveel mogelijk overeind houden. Daarom zorgen we er bijvoorbeeld voor dat centrale ontmoetingsplekken in het Westerkwartier voor iedereen bereikbaar zijn.

Afgelopen collegeperiode is er mede door de inzet van de PvdA gewerkt aan een overkoepelende verkeersvisie waarin aandacht is voor verkeersstromen, het gewenste wegenstelsel, bereikbaarheid voor voetgangers, per fiets en auto of met andere middelen van vervoer. De komende jaren moeten de speerpunten uit deze visie, waaronder duurzaam en inclusief vervoer, voortvarend worden opgepakt. Voor de PvdA is het openbaar vervoer daarbij een blijvend punt van aandacht.

Openbaar Vervoer

Goed openbaar vervoer in het Westerkwartier betekent niet alleen zorg voor de cruciale verbinding met de Stad Groningen, waar veel inwoners werken of studeren, maar ook voor de bereikbaarheid van voorzieningen in naburige dorpen en gemeenten. Het zou mogelijk moeten zijn om met openbaar vervoer door de gehele gemeente te reizen. De PvdA zet zich in voor verbreding, versterking en verbetering van diverse vormen van openbaar vervoer binnen het Westerkwartier.

Openbaar vervoer moet toegankelijk zijn voor al onze inwoners, van jong tot oud, arm of rijk. De PvdA wil de mogelijkheid van gratis openbaar vervoer voor minima onderzoeken. Ook de toegankelijkheid voor mensen met een handicap krijgt onze aandacht. Daarover stimuleert de gemeente overleg tussen ervaringsdeskundigen c.q. belangenorganisaties en de vervoersbedrijven. Verder is een passend aanbod van kleinschalige buurtbussen en WMO-vervoer belangrijk. De regie (de afstemming) op leerlingenvervoer, WMO-vervoer, en buurt- en belbussen voor publiek vervoer moet dan ook bij de gemeente liggen. Dat is nodig om het aanbod in de kleinere kernen te waarborgen. Zo kunnen alle inwoners in het Westerkwartier in de toekomst mobiel blijven.

Fiets

De fiets wordt nog steeds populairder. Veel oudere inwoners zijn mobieler dankzij de elektrische fiets. Jongeren fietsen naar school en gezinnen van binnen en buiten het Westerkwartier recreëren in onze gemeente op de fiets. Daarmee is de fiets een belangrijk en voor iedereen bereikbaar middel van vervoer. Om de doorstroming voor fietsers te vergroten wil de PvdA een fietspad aanleggen tussen

Zuidhorn en Leek. Om ervoor te zorgen dat recreëren op de fiets in het Westerkwartier optimaal kan is de PvdA voorstander van het plaatsen van oplaadpunten voor elektrische fietsen bij stallingsplaatsen.

Mobiliteit hangt samen met verkeersveiligheid. Iedere inwoner moet veilig aan het verkeer kunnen deelnemen, zeker schoolgaande kinderen en jongeren. De directe omgeving van scholen en de hoofdroutes naar de scholen moeten veilig zijn. De PvdA is er voorstander van dat kinderen zoveel mogelijk lopend of fietsend naar school komen. De gemeente moet dit in samenwerking met scholen en organisaties als Veilig Verkeer actief stimuleren.

De mogelijke aanleg van een goederen- en personentrein van Amsterdam naar Groningen – de Lelylijn - stelt ons voor een dilemma. Deze lijn kan mogelijk een bijdrage leveren aan snellere verbindingen met de Randstad en wellicht aan meer werkgelegenheid in het Noorden. Aan de andere kant schampt/raakt het tracé van deze lijn talloze natuurgebieden in Friesland en Groningen, waaronder mogelijk ook het Oude Riet gebied bij Marum en Leek. Om die reden wil de PvdA dat de gemeente participeert in het besluitvormingsproces rond deze Lelylijn en dat de gemeente behoud of compensatie van natuurgebieden in onze gemeente eist. Net als bij andere (nationale) thema's gebruiken we hierbij als landelijke partij ons netwerk in Provincie en Den Haag om de belangen van het Westerkwartier te bevorderen.

De keuzes van de PvdA

Om de mobiliteit in het Westerkwartier te verbeteren heeft de PvdA een aantal concrete voorstellen:

- Het optimaliseren van voorzieningen voor mobiliteit krijgt een duidelijkere en blijvende plek in het gemeentelijke beleid.
- Bij het plannen van nieuwe woonwijken worden de ontsluitingsmogelijkheden met het openbaar vervoer nadrukkelijk meegewogen in de besluitvorming.
- Er worden meer experimenten gehouden met deelauto's, elektrische scooters en -fietsen. Deze duurzame vormen van vervoer laten we aansluiten op het openbaar vervoersnetwerk.
- Rondom elke school in het Westerkwartier richten we straten in als schoolzone. Rondom scholen is veiligheid voor kinderen erg belangrijk. Waar dit qua verkeerscirculatie mogelijk is wordt de toegankelijkheid voor auto's rondom scholen beperkt. Waar mogelijk richten we "kus en rij" plekken in.
- Bij winkelcentra in onze dorpen zorgen we voor goede en voldoende fietsenstallingen, oplaadpunten voor e-bikes en voor veilige fietsroutes.
- De PvdA staat positief tegenover een betere autoverbinding tussen Zuidhorn en de A7 en een fietspad tussen Zuidhorn en Leek ter verbetering van de Noord-Zuidverbindingen.
- Een rondweg rond Leek bezien we in samenhang met de wijze waarop verkeersstromen zich ontwikkelen en de vraag waar in de nabije toekomst nieuwe wijken ontwikkeld worden.
- We stimuleren als gemeente actief fietsen en wandelen als duurzame, gezonde en toegankelijke vormen van mobiliteit en geven zelf het goede voorbeeld door het voor ambtenaren aantrekkelijk te maken met de fiets naar hun werk te komen.

2.3. Ruimtelijke ordening

In de dorpen in het WK krijgt de samenleving vorm. Mensen in al hun diversiteit geven hun woonplaats smoel en saamhorigheid. De PvdA is daarom voorstander van gemengde wijken waar mensen elkaar kennen en zich verantwoordelijk voelen voor het welzijn van zichzelf en elkaar. De buurt als geheel is de beste waarborg voor een veilige, gezonde en sociale woonomgeving. Dat betekent dat bewoners zelf invloed moeten hebben op hun woonomgeving en voorzieningen. Door de dorpen zelf opgestelde dorpsvisies zijn leidend, de gemeente ondersteunt.

Een belangrijke kwaliteit van het Westerkwartier is de aanwezige ruimte. Ruimte die eigen bewoners 'lucht' geeft en voor recreanten van buiten een kernwaarde vormt die ze naar deze regio trekt. Die kwaliteit willen we koesteren. Ruimte bevindt zich niet alleen in de buitengebieden, maar ook in de kernen. Die groene, open ruimte in de kernen geeft rust, lucht en kleur aan onze dorpen. We houden ze daarom in stand en bouwen in de kernen in principe alleen op plaatsen waar aanwezige bebouwing vervalt.

Leefbaarheid staat of valt met bereikbare voorzieningen. De voorzieningenstructuur wordt versterkt door verschillende functies waar mogelijk fysiek te combineren. Multifunctionele centra en bijvoorbeeld brede scholen bevorderen die integratie en de bereikbaarheid. Daarbij past ook het concentreren van winkels in (winkel)centra. Daardoor ontstaat de levendigheid die de positieve beleving en veiligheid van het gebied bevordert. Aantrekkelijk om te winkelen en ook om te verblijven. Daarbij blijft sprake van menging van sociale, maatschappelijke en culturele functies zodat een monocultuur wordt voorkomen.

Bewegen houdt mensen gezond. Zeker nu thuiswerken veel vaker de norm wordt, is aandacht voor (spontaan en georganiseerd) bewegen belangrijk. Daartoe richten we de openbare ruimte zó in dat die uitnodigt tot ontmoeting, verblijf en gezonde beweging. Lopen en fietsen zijn de eerstaangewezen wijze van verplaatsing en daarvoor zijn goede verbindingen nodig. Een ommetje, een sportief parcours, fietsroutes, het zijn allemaal mogelijkheden om spontaan bewegen te stimuleren.

De Omgevingswet biedt partijen die iets willen ontwikkelen veel kansen. In beginsel is dat positief en vervult de gemeente een ondersteunende rol. We vinden het echter belangrijk dat de gemeente het algemeen belang, waaronder de zorg voor leefbaarheid en landschap, waarborgt. De gemeente moet daarom met behulp van de omgevingsvisie regisseur blijven ten aanzien van de ruimtelijke ordening. Daarbij is er natuurlijk ruimte voor de invloed van alle betrokken inwoners. Natuurlijk zijn plannen van ontwikkelaars welkom. Bewoners en hun vertegenwoordigers bepalen echter wat we acceptabel vinden in onze gemeente; niet de ontwikkelaars.

De keuzes van de PvdA

We vinden het belangrijk dat iedereen zijn leven plezierig en veilig kan leven binnen een dorpsgemeenschap. Daartoe zorgen we voor het volgende:

- We bevorderen het realiseren van gemengde wijken, zowel in de nieuwbouw als in bestaande wijken. Daarvoor komt de gemeente met concrete en gerichte woningbouw- en wijkrenovatieprogramma's.
- Dorpsvisies zijn zoveel als mogelijk leidend.

- Zowel binnen als buiten de kernen koesteren we de aanwezige ruimte. Bouwen binnen kernen doen we bij voorkeur op plaatsen waar andere gebouwen (zijn) vervallen.
- We bevorderen de integratie van verschillende functies binnen woongebieden. Samenwerken en clusteren bevordert immers de aantrekkelijkheid en functionaliteit van voorzieningen.
- Passend bij aard en schaal van het dorp werken we actief mee aan het concentreren van winkels om het winkelend publiek een uitnodigende en aantrekkelijke omgeving te bieden.
- De openbare ruimte biedt ruimte aan gezond bewegen (voor jong en oud).
- We zetten in op de vergroening van de openbare ruimte door actief waterbeheer en het waar mogelijk verwijderen van bestrating. Zo vergroten we de biodiversiteit en versterken we biotopen voor planten en dieren. Hergebruik gaat voor nieuwe materialen, duurzaamheid voor (financiële) efficiëntie. Waar we nieuwe wijken bouwen, zorgen we ook voor groene 'nieuwbouw'.
- De gemeente voert een actieve regie op de ruimtelijke ontwikkeling.
- De gemeente zorgt er voor dat alle inwoners, ook de minder extraverte en op de voorgrond tredende, nadrukkelijk worden betrokken en gehoord bij (gemeentelijke en commerciële/particuliere) ruimtelijke ontwikkelingen.

Den Horn linksboven, rechts de Westerdijk

Bedrijventerrein Leeksterveld

Hoofdstuk 3. Werk - Economie en arbeidsmarkt

De PvdA is de partij van en voor Arbeid oftewel werk. Werk maakt het mensen mogelijk eigen keuzes te maken, een inkomen te verwerven, een zelfstandig leven te leiden en zich te ontwikkelen. Werk zorgt voor sociale zekerheid en verbindt mensen met elkaar. Werk geeft zelfrespect en helpt bij integratie en participatie. Daarom moeten zoveel mogelijk mensen aan het werk. Onze droom is: voor iedereen een baan. Maar wel goed werk met een fatsoenlijk loon volgens de CAO en met betrokkenheid bij het eigen bedrijf. De PvdA wil uitbuiting van ZZP'ers en werknemers met tijdelijke contracten tegen minimumlonen voorkomen. De neoliberale economie zoals die de laatste tientallen jaren is ontstaan moet weer veranderen in een sociale en duurzame economie.

In de overgang naar een duurzame economie en duurzaam energiegebruik ziet de PvdA grote kansen voor innovatie en nieuwe banen. Zoals bij de aanleg van zonneparken, warmtenetten, voorlichting over energiebesparing en installateurs.

De PvdA wil alles doen om het investeringsklimaat in het Westerkwartier op een goed peil te houden en gebruik te maken van de kansen die de energietransitie biedt. De strategische ligging aan de snelweg A7 en de spoorlijn Groningen - Leeuwarden en de ligging tussen economisch goed ontwikkelde plaatsen als Groningen, Drachten en Assen zijn sterke punten.

Bedrijven en winkels moeten zich thuis kunnen voelen in onze gemeente. Daarom promoten we het mooie Westerkwartier, waar onderwijs, overheid en bedrijfsleven nauw samenwerken. Het is belangrijk dat ondernemers kunnen ondernemen en dat de gemeente daarbij zorgt voor een goede dienstverlening.

De keuzes van de PvdA

De PvdA ziet de volgende uitdagingen en kansen voor de gemeente Westerkwartier:

3.1. Economie

- Er worden sterke allianties gebouwd met omliggende regio's zoals stad Groningen, Noordenveld, Assen, Smallingerland, Leeuwarden en het Hogeland.
- Koester het bestaande bedrijfsleven. De gemeente zorgt samen met het lokale bedrijfsleven door middel van goed relatiebeheer, netwerken en korte lijnen in haar dienstverlening voor een goed vestigingsklimaat. Ook startersbijeenkomsten, bedrijfsbezoeken, beurzen en gezamenlijke lobby's dragen daaraan bij.
- In haar wervingsbeleid wordt sterk de nadruk gelegd op sterke punten zoals ligging en transportmogelijkheden, aantrekkelijk woonklimaat, goede onderwijsvoorzieningen, en het DNA van de gemeente.
- Er wordt geïnvesteerd in contactmogelijkheden voor zzp'ers, gezamenlijke werkplekken en groeikansen.

- Biedt ondernemers de ruimte voor uitbreiding. Bepaal waar bedrijfsterreinen het beste kunnen liggen met nadruk op bestaande transportroutes als de A7 en het spoor. Aandacht voor duurzame bedrijfsterreinen, groen en passend bij de uitstraling van het Westerkwartier.
- De PvdA steunt het beschikbaar stellen van bedrijfsgebouwen voor jonge en startende ondernemers.
- Stimuleer dat overal in het Westerkwartier snel internet wordt uitgerold, zowel voor bedrijven als bewoners.
- De gemeente speelt in op innovatie bij de energietransitie en duurzaamheid; ook ICT-bedrijven zijn voor toekomstige bedrijvigheid van groot belang. Hun komst wordt gestimuleerd.
- De PvdA vindt het belangrijk dat programma's als de Green Deal van vicevoorzitter van de Europese Commissie Frans Timmermans worden benut om uitstoot van CO2 en fijnstof te verminderen en geluidsoverlast te voorkomen.[11] Onderdeel daarvan vormt de plaatsing van elektrische laadpalen bij bedrijfsterreinen en carpoolplekken.[12]
- Bedrijven worden gestimuleerd mee te doen aan de energietransitie en de verduurzaming van hun gebouwen en productieprocessen. Energietransitie brengt werkgelegenheid met zich mee, bijvoorbeeld energiecoaches, technici en andere geschoolde arbeid.
- De Gebiedscoöperatie Westerkwartier en de innovatiewerkplaats verdienen als aanjager van innovatie alle stimulans en ondersteuning.
- De gemeente zorgt er bij aanbestedingen nadrukkelijk voor dat regionale bedrijven kunnen inschrijven.
- Voor lokale voedselproducten moeten voldoende marktmogelijkheden komen.
- De hippische bedrijvigheid wordt gestimuleerd in het kader van Westerkwartier Paardenkwartier.

3.2. Arbeidsmarkt

- Schep een voortreffelijke afstemming tussen arbeidsmarkt en arbeidsaanbod door middel van scholing. We verwachten dat bedrijven mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een kans geven. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van leer- en werkplekken.
- De PvdA pleit voor een werkambassadeur die zich gaat inzetten voor de afstemming tussen arbeidsmarkt en aanbod in combinatie met Novatec, MBO en HBO en gericht op stage- en leerplekken.
- Er is speciale aandacht nodig voor re-integratie projecten voor oudere werklozen en nieuwe Nederlanders.
- Voldoende en goed werk, bemiddeling naar werk, hulp bij solliciteren en opleidings- en omscholingsmogelijkheden zijn cruciaal om armoede te voorkomen.
- Voor mensen die niet op de reguliere arbeidsmarkt aan de slag kunnen, wordt bekeken of een systeem met basisbanen, zoals in de gemeente Groningen is opgestart, hier ook kan worden toegepast.[13] De PvdA verlangt dat de gemeente vooropgaat in de strijd voor goed en zeker werk.
- Permanente functies worden zoveel als mogelijk ingevuld door vast personeel in dienst va de gemeente, bijvoorbeeld schoonmakers.

[11] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl
[12] https://www.rtvnoord.nl/nieuws/209432/gratis-laadpalen-voor-elektrische-autos-in-tien-gemeenten-update
[13] Carine Bloemhoff, 'Ongelijk investeren voor gelijke kansen'. In 'Goed werk is een grondrecht', dag van de Arbeid 2021, PvdA Westerkwartier.

3.3. Winkelgebieden

- We zoeken mogelijkheden om leegstand en krimp in winkelgebieden te bestrijden door deze gebieden aantrekkelijker te maken, groener en beter ingericht, zonder verrommeling.
- De PvdA wil de bestemming van leegstaande winkelpanden verruimen zoals voor kantoren, woonruimte en webshops.
- We concentreren het winkelaanbod in de centra van de grootste dorpen.
- Winkels mogen ook op zondag open.
- We streven naar centrale afhaalpunten voor bezorgdiensten zodat verkeersbewegingen beperkt blijven.
- De recreatieve functie van winkelgebieden wordt versterkt, er komen meer mogelijkheden voor terrassen en horeca, aantrekkelijk voor toeristen.
- De toegankelijkheid van winkelcentra en winkels voor mensen die slecht ter been zijn geschikt maken bevorderen we.

3.4. Toerisme en recreatie

Tussen het zuiden van de gemeente Westerkwartier en het Reitdiep ligt 3000 hectare landschap en cultuurhistorie. Een zeer gevarieerd landschap met een oude historie zoals Middag-Humsterland, oude steenhuizen en borgen als Coendersborg en borg Nienoord. Er is een groot aantal kleine musea zoals onder meer het Abel Tasman museum, het Nationaal Rijtuigmuseum Nienoord, het Wierdenlandmuseum te Ezinge en het Museumplein Grootegast.

- De gemeentelijke visie Recreatie en Toerisme 2021-2030 (plus uitvoeringsprogramma met financiële begroting) biedt goede kansen voor toename van het aantal banen in het toerisme.
- Overnachtingsmogelijkheden worden uitgebreid in jachthavens, op camperplaatsen en natuurcampings.
- Pauzepunten worden gecreëerd langs wandel- en fietsroutes waar men even kan pauzeren en een consumptie nuttigen.
- Fietsroutes worden verder uitgebreid en verbeterd.
- De PvdA wil de groei van B&B verblijfplaatsen stimuleren.

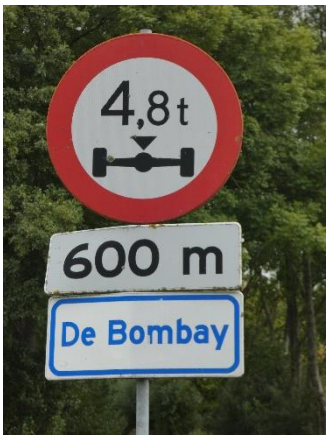

Hoofstuk 4 Sport, onderwijs en cultuur

4.1. Sport

Sport en spel zijn belangrijk voor onze samenleving. Ze zorgen voor ontspanning, zijn goed voor lijf en leden, mede-sporters vormen een deel van je netwerk, bevorderen integratie en sociale samenhang. Sportverenigingen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie en zijn in onze regio Westerkwartier en de dorpen het cement van de samenleving. Sport verbindt, is goed voor de gezondheid, maar is voor sommige mensen onbetaalbaar.

De keuzes van de PvdA

- De PVDA wil dat wordt onderzocht hoe sport voor alle inwoners, ook voor mensen met een beperking, zo toegankelijk mogelijk kan worden gemaakt. Sporten moet voor alle kinderen mogelijk zijn, de regelingen – Kindpakket, st. Leergeld, Jeugdfond sport en cultuur- die hiervoor zijn binnen de gemeente moeten vindbaar zijn. Het lokaal sportakkoord kan hierbij een ondersteunende rol vervullen.
- Dat geldt ook voor het zwemonderwijs. Elk kind moet leren zwemmen, zwemlessen en zwemabonnementen worden vergoed via het Kindpakket.
- De regelingen voor vóór- en vroegschoolse educatie in de peuteropvang worden voorgezet. Kinderen van ouders met een minimuminkomen krijgen financiële steun van de gemeente.
- Gymles hoort, zo vindt de PvdA, standaard tot het curriculum, op iedere basisschool en in elk schooljaar. We stimuleren de kinderopvang en het basisonderwijs gebruik te maken van het door de gemeente en provincie gefinancierde beweegprogramma De School in Beweging teneinde de motorische vaardigheden van kinderen weer op een aanvaardbaar niveau te brengen.
- Het lokale sportakkoord wordt voortgezet, zodat alle betrokken verenigingen, scholen, maatschappelijke organisaties in Westerkwartier goed gefaciliteerd worden voor het onderhouden van een dekkend sport- en beweegaanbod.
- Toezicht houden, het clubhuis bemensen en de velden onderhouden zijn taken die vaak moeilijk te vervullen zijn bij sportverenigingen. Ondertussen zitten veel mensen ongewild thuis, zonder werk. De gemeente Westerkwartier onderzoekt of mensen vanuit het sociale werkbedrijf of met een basisbaan deze taken kunnen uitvoeren (basisbanen- zie verder ook het hoofdstuk economie).
- Van bedrijven verwachten we dat ze meer aandacht besteden aan de gezondheid van hun personeel. De PVDA vindt dat de gemeente bij het aangaan van contracten met bedrijven actief ‘gezondheidseisen’ moet stellen aan bedrijven. De gemeente heeft ook op dit punt zelf een voorbeeldfunctie.

Werkbezoek van de fractie

4.2. Onderwijs

Ieder kind heeft het recht om naar school te gaan. Wij willen dat ons onderwijs echt inclusief is en dat er voor elk kind een goede plek is op school. Passend onderwijs, waarbij ieder kind de juiste ondersteuning krijgt, moet het streven zijn. Daar waar de bestaande voorzieningen geen passend aanbod kunnen bieden wordt op individuele basis maatwerk geboden. Muziek en cultuur in het onderwijs vinden we belangrijk.

De keuzes van de PvdA

- De gemeente Westerkwartier onderzoekt samen met de onderwijsinstellingen actief welke kinderen zonder startkwalificatie uitvallen, spoort ze op en gaat na hoe ze alsnog een startkwalificatie kunnen behalen. De PvdA wil dat de lopende projecten worden geëvalueerd en verder ontwikkeld waar nodig.
- De PvdA wil dat er meer stageplaatsen voor studenten (MBO, HBO, Universitair) komen bij gemeente en bedrijven. De gemeente stimuleert de verruiming van stagemogelijkheden.

4.3. Kunst en Cultuur

Kunst en cultuur zorgen voor saamhorigheid, troost, creativiteit, inspiratie en verbeeldingskracht en laten ons soms ontsnappen aan het alledaagse leven. Een belangrijk onderdeel van cultuur is erfgoed. In kleine en grotere dorpen staan (sociaal) culturele voorzieningen onder druk, ook de kleinschalige amateurverenigingen waar mensen wekelijks bij elkaar komen om samen kunst en cultuur te maken. Voor mensen met een kleine beurs zijn kunst en cultuur nog te vaak onbereikbaar. De culturele en creatieve sector staat onder druk als nooit tevoren, zeker in coronatijd.

Cultuur kent voor veel mensen nog een hoge drempel, financieel maar bovenal omdat zij voor veel mensen niet vanzelfsprekend genoeg is. Daarom willen we alle kinderen in aanraking laten komen met cultuur, via school en via verenigingen (zowel geografisch als financieel bereikbaar). Laagdrempelig is juist de openbare bibliotheek die een geweldige plek blijft om je te laten inspireren. Alle kinderen verdienen de kans om te lezen, te leren over het nieuws en te luisteren naar muziek.

De keuzes van de PvdA

- De PvdA is trots op de vele vrijwilligers die de kleinere musea in onze gemeente overeind houden. We gaan voor een eerlijke en toegankelijke culturele sector waar niet de markt(waarde), maar de intrinsieke (meer)waarde van kunst leidend is. Kunst zelf bedrijven en culturele uitingen bijwonen, dat moet voor elke inwoner bereikbaar zijn. We koesteren dan ook die talloze lokale fanfares, koren, orkesten, schilderclubs, leesclubs en toneelverenigingen.
- De PvdA koestert de monumenten in onze gemeente en steunt evenementen als Open Monumentendag.
- Mensen met een beperking krijgen makkelijker toegang tot kunst of cultuur. Dat kan door de inzet van gebarentolken, rolstoelvriendelijke theaters en festivals et cetera.
- De PvdA stimuleert initiatieven voor buurtmuziek en (dans)theater, podiumkunst in het Westerkwartiers en vergelijkbare projecten. Zo maken we kunst en cultuur vanzelfsprekend en toegankelijk voor iedereen.
- Wij vinden het belangrijk dat bibliotheken open kunnen blijven. Dat deze voorziening breed bereikbaar is voor al onze inwoners en tot 18 jaar gratis.

- De PvdA wil dat de gemeente mensen helpt beter te leren lezen, rekenen en met digitale media om te gaan.[14]
- Kleinschalige (sociaal)culturele voorzieningen in wijken en dorpen willen we behouden.
- Basisschoolleerlingen krijgen de cultuurontdekkingspas. Kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen krijgen ook altijd de kans om deel te nemen aan culturele activiteiten buiten school.
- De gemeente onderzoekt hoe een aantrekkelijk aanbod voor scholieren kan worden gemaakt over erfgoed, passend bij de lokale situatie.
- Mensen met een beperking krijgen makkelijker toegang tot kunst en cultuur. Dat kan door de inzet van gebarentolken, rolstoelvriendelijke theaters en festivals et cetera.
- Kunst en cultuur zijn meer dan theaters en musea. Veel mensen beleven plezier aan festivals. Daar maken we ons sterk voor. Duurzaamheid en recycling bij deze evenementen wordt gestimuleerd.

Beleving erfgoed in 2015 - Slag bij Noordhorn nagespeeld

[14] https://www.oogtv.nl/2020/10/extra-geld-moet-meer-laaggeletterden-bereiken-en-helpen/ ; https://biblionetgroningen.nl/taalhuis-westerkwartier

Hoofdstuk 5. Klimaat, energie, natuur en landschap

Een succesvol dorpsenergieproject in Oostwold

Inleiding

De opwarming van de aarde, de invoering van duurzame energie en het beschermen van de biodiversiteit vormen de komende decennia een wereldwijde uitdaging. Internationale en nationale afspraken zoals het VN Klimaatakkoord van Parijs (2015), de Europese Green Deal van de Europese Commissie en het Nederlandse Klimaatakkoord stellen kaders: in 2030 willen we de CO_2-uitstoot minimaal met 49% verminderen ten opzichte van 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. Dit is nodig om de opwarming van de aarde niet verder te laten oplopen dan met 1,5 °C.[15]

De PvdA wil dat we in het Westerkwartier ons aandeel leveren, nu we aan de vooravond van een ingrijpende energie(r)evolutie staan. Op energieterrein betekent dat: lokale opwek, opslag, distributie en invoering van duurzame energie in onze huizen, bedrijven en vervoersmiddelen. Zonne-, wind-, waterstof en andere vormen van schone, hernieuwbare energie zijn volop in ontwikkeling. Veel lokale initiatieven zijn veelbelovend, zoals de zonnewal langs de A7 in Oostwold.[16]

Er staat veel op het spel: zo staken we de intensieve gaswinning in onze regio vanwege de aardbevingen. Klimaatverandering kan leiden tot stijging van de zeespiegel en extremer weer en daarmee ons leefklimaat bedreigen. Ook staat de biodiversiteit op het spel. Maar … we passen ons ook aan omdat we veel te winnen hebben, namelijk: een duurzame, schone en veilige leefomgeving waarbij natuur en soortenrijkdom niet langer bedreigd worden. Ook worden we minder afhankelijk van soms ondemocratische landen. We moeten toe naar een kringloop- of circulaire economie waarbij afval terugstroomt naar het productieproces en grondstoffen steeds opnieuw gebruikt worden.

Besparen

Duurzaamheidsbeleid gaat over de vraag hoe we energie besparen, hergebruiken en schone energiebronnen ontwikkelen. Dat vergt de komende jaren een enorme investering in een andere verwarming van de huizen in onze gemeente, de warmtetransitie. Dat verlangt van bewoners investeringen die niet iedereen zomaar kan opbrengen. De overheid moet dus steun bieden. Dat iedereen moet kunnen meedoen staat buiten kijf. Het moet natuurlijk wel eerlijk en sociaal.

De gemeente Westerkwartier heeft deze handschoen tot nog toe voortvarend opgepakt. Samen met de andere Groningse gemeenten, provincie en andere partijen is een Regionale Energie Strategie (RES) vastgesteld. Daarin staat hoeveel energie het Westerkwartier in de nabije toekomst zelf gaat opwekken. Het energiebeleid betreft dus de doelstelling (de bijdrage in de opwek van wind- en zonne-energie),

[15] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/klimaatakkoord ; https://www.europa-nu.nl/id/vl4ck66fcsz7/europese_green_deal
[16] https://www.zonnewal-oostwold.com/

locaties voor wind- en zonneparken en randvoorwaarden. In grote lijnen heeft de PvdA dat beleid gesteund. Daarnaast probeert de gemeente participatie van de grond te trekken.

Op enkele terreinen is dat beleid wat de PvdA betreft nog onvoldoende uit de verf gekomen. Het plaatsen van zonnepanelen op lokale daken is nog onvoldoende gelukt. Juist omdat het draagvlak voor de héle energietransitie er sterk afhankelijk van is, is het noodzakelijk die inspanning met concrete plannen te vergroten.[17] Participatie in de zin van meebeslissen over omvang, inrichting en locatie van wind- en zonne-energie én het meeprofiteren door de omgeving is ook onvoldoende van de grond gekomen. De PvdA hecht sterk aan deze voorwaarden.

Fase 2

De eerste fase van planvorming is nu achter de rug. De tweede fase, het overschakelen van aardgas voor verwarming in woningen naar duurzame energiebronnen, is in 2021 in kaart gebracht. Onderzoek laat zien dat veel inwoners op dit moment nog afwachten. Ze zijn onzeker over wat de 'beste milieuwinst oplevert' en 'tegelijk het best is voor de portemonnee'. Probleem is dat velen zich afvragen of ze de overheid(informatie) wel kunnen vertrouwen. Ook is voor velen 2050 als horizon te ver weg.[18] Tijd dus voor een duidelijk overheidsoptreden, goede informatie, subsidieregels voor mensen met een kleine beurs, en heldere tussendoelen.

De keuzes van de PvdA

5.1. Actieve gemeente

De gemeente speelt een nadrukkelijke en proactieve rol bij het vorm geven aan en uitvoeren van de energie- en klimaattransitie.

- De gemeente maakt plannen, neemt en faciliteert initiatieven, experimenteert, investeert, is partner en communiceert daarover in heldere taal.
- De gemeente stimuleert bewustwording en gedragsverandering van haar inwoners en gaat met hen in gesprek.
- De gemeente kan zelf een energiebedrijf opzetten of ondersteunen, zoals ze dat in het verleden deed. (Nutsbedrijven)
- De gemeente stimuleert en ondersteunt vorming van lokale energiecoöperaties + succesvolle projecten rollen we zo mogelijk uit over de gemeente
- Zonodig schuwt de gemeente regelgeving niet.
- De gemeente verduurzaamt haar eigen gebouwen, wagenpark en catering en geeft zo het goede voorbeeld.
- De gemeente werkt met een klimaat- en duurzaamheidstoets: alle gemeentelijke beleidsvoorstellen kennen een paragraaf die laat zien of, en welke gevolgen het voorstel voor klimaat en duurzaamheid heeft.
- Nieuwbouw voldoet al aan de BENG (bijna energie neutraal gebouwen) normen, maar dat moet wel voor elke beurs betaalbaar zijn.

[17] Dit vindt al plaats, zie de raadsbrief *Versnellingsaanpak zon op dak in het Westerkwartier* van 22 juni 21 + bijlagen over verhogen ambitie zon op daken.
[18] Sociaal Planbureau Groningen, *Verduurzaming van de Groningse woonvoorraad*, 2021

Uitbreiding elektriciteitsnetwerk tussen de Poffert en Hoogkerk vlak bij het Aduarderdiep.

5.2. Energietransitie

Opwek

- We zetten maximaal in op zon op dak; de gemeente schept een fonds om dat te stimuleren
- We kiezen in zijn algemeenheid voor (kleinere) zonnevelden en kleinere windmolens, die passen in het landschap, worden gesteund door de inwoners en lokaal rendement opleveren. Grotere energieparken zijn ook akkoord als er voldoende draagvlak voor is.
- De RES leunt voor wat betreft de PvdA te eenzijdig op de ontwikkeling van zonne- en windenergie en te weinig op bijvoorbeeld de kansen die *groen gas* lijkt te bieden. De behoefte aan andere vormen van lokale duurzame energiebronnen zoals b.v. aardwarmte, groen gas en biomassa (hout van houtwallen) wordt onderzocht en in de praktijk beproefd.
- We houden bij het voorgaande sterk rekening met de landschappelijke omgeving; ons landschap moet aantrekkelijk blijven.

Woningen en verwarming

- De gemeente gaat voor alle bebouwingstypen, eigendom- en inkomensgroepen strategieën ontwikkelen voor energiebesparing en de overgang naar duurzame energiebronnen. Middelen zijn bijv. dialoog, voorlichting, coaches, voorbeeldprojecten en fondsen.
- Het aardgasvrij maken van woningen is kostbaar. Deelname aan de energietransitie moet voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn, we gaan energiearmoede te lijf en scheppen daarvoor financiële instrumenten.
- De gemeente stimuleert de woningbouwcoöperaties bij verduurzaming van de sociale huurwoningen en steunt zoals eerder gezegd daarom beëindiging van de landelijke verhuurdersheffing. Deze gelden zijn nodig voor de verduurzaming van de woningvoorraad.

Overig

- Verduurzaming van mobiliteit is cruciaal. De gemeente continueert hierin haar voorbeeldfunctie.

Meer diversiteit dankzij lokaal initiatief

5.3. Landschap en natuur

Het is niet moeilijk een lofzang aan te heffen op het landschap van het Westerkwartier met zijn wierden en weidsheid in het noorden, zijn coulissen in het zuiden. In dat landschap van boeren, buurten en borgen werken, wonen en recreëren mensen. We verdienen er ons dagelijks brood, genieten er van de natuur en zoeken er plek voor duurzame energie. Ook bergen we er water voor noodsituaties. Al die verwachtingen en eisen kunnen botsen. Ook hier verlangt de PvdA dat we duurzaam omgaan met de ons omringende natuur/ruimte.

We zien dat er desondanks ook redenen voor zorg zijn. De biodiversiteit neemt ook in ons gebied af en typische weidevogels worden schaarser. Er is alle reden bedreigingen van landschappelijke waarden serieus te nemen en het landschap te ontzien bij de vele ontwikkelingen die op de gemeente afkomen (klimaatmaatregelen, woningbouw, Lelylijn). Zo is voortgezette bestrijding van de invasieve soort grote waternavel noodzakelijk.

De PvdA kiest voor een natuur- en landschapsbeleid dat kansen biedt aan ondernemers in het buitengebied: boeren, recreatieondernemers, maar wel met behoud van natuurlijke en cultuurhistorische waarden. We zagen niet de tak af waar we op zitten. Zo zien we kansen in het dallandschap de Oude Riet dat de westelijke vleugel vormt van het omvangrijke nat-dras gebied ‘Groeningen’. Dit is een natuurzone rond de stad Groningen, die reikt van Trimunt in onze gemeente tot Zuidlaren in Drenthe en Slochteren ten oosten van de stad. In het zuidelijk Westerkwartier bevinden zich ook fraaie landgoederen en bossen zoals bij Nienoord, rond het Iwema steenhuis in Niebert en rond de Coendersborg. Middag-Humsterland is een meer dan twee-en-een-half duizend jaar oud cultuurlandlandschap van wereldformaat en geniet daarmee terecht de status van nationaal landschap in de provincie Groningen.

Natuur en landschap van het Westerkwartier doen niet onder voor die van Noord-Drenthe maar zijn veel minder bekend en toeristisch minder in trek. Om die reden moet de gemeente meer dan in het verleden uitdragen hoe bijzonder natuur en landschap zijn in ons gebied. Het DNA van dit landschap en zijn bewoners, natuur, historie en toekomst moeten we beter voor het voetlicht brengen.

We missen een visie op de kernkwaliteiten van natuur en landschap in het Westerkwartier. De PvdA pleit daarom voor de totstandkoming van een ´gemeentelijk integraal beleidsplan groen´, gericht op onderhoud en versterking van het landschap.[19] Ook is de PvdA voorstander van investeringen in een Groenfonds Westerkwartier voor bekostiging van bijv. Landschapsbeheer. Verder is het noodzakelijk natuurgebieden beter met elkaar te verbinden.

[19] Afbeelding overgenomen uit voedselakkoord Westerkwartier, zie https://voedselakkoord.nu/wp-content/uploads/2020/11/def-Voedselakkoord-Westerkwartier.pdf

Op de achtergrond het silhouet van Zuidhorn

5.4. Natuurinclusieve landbouw

Het Westerkwartier is van oudsher een agrarische gemeente. Boeren vervullen een belangrijke rol qua voedselproductie, beheer en onderhoud van het landschap, werkgelegenheid en leefbaarheid van het landelijk gebied. Tegelijk ligt er een enorme vergroeningsopgave. Veel boeren erkennen die noodzaak. De PvdA is voorstander van een duurzame, circulaire en natuurinclusieve landbouw. Samenwerking tussen boeren, natuurorganisaties en overheid is daarvoor broodnodig in bijvoorbeeld het kader van het Voedselakkoord Westerkwartier, zie hieronder.[20]

De gemeente stimuleert veehouders die – naar Deens en Duits voorbeeld – gezamenlijk mest willen bewerken door middel van vergisting. De stikstof- en fosfaatverliezen van de bedrijven verminderen hierdoor sterk en daardoor kunnen ze besparen op de inkoop van kunstmest en krachtvoer. De verkoop van groengas kan een belangrijke rol spelen in de gemeentelijke warmtetransitie.

De PvdA wil dat de gemeente initiatieven voor natuurinclusieve landbouw stimuleert die boeren nieuw perspectief bieden. De gemeente steunt boeren die bijdragen aan natuur- en weidebeheer (bijv. instandhouding natte zones voor weidevogels).

5.5. Voedselproductie en voedselakkoord

In 2020 is het Voedselakkoord Westerkwartier opgesteld, waaraan ruim 80 partijen hebben bijgedragen.[21] Het Voedselakkoord is dus een beweging van onderop die bijdraagt aan een gezonde, sociale, kortere en duurzame voedselketen. Doelen zijn onder meer: gedragsverandering richting gezonde voeding; samen met boeren streven naar biodiversiteitsverbetering en circulariteit; meer nadruk op lokale voedselketens en dorpsvoedsel; tegengaan van verspilling. De PvdA steunt deze beweging van harte. We zien kansen voor regionale voedselketens met hoogwaardig regionaal voedsel, met kansen voor ondernemers en plussen voor het klimaat. We zetten in op een sociaal voedselbeleid, waarbij gezondheid en duurzaamheid aan de basis liggen en er een eerlijke prijs wordt betaald aan de boer.

5.6. Leefbaarheid en dorpen

Als we spreken over de leefbaarheid in onze dorpen hebben we het vaak over voorzieningen, over veiligheid, kwaliteit van het groen, etc.).

De keuzes van de PvdA

- Zorg voor behoud of realisatie van dorpshuizen, eerstelijnsgezondheidszorg, snel internet, buurtsuper, veiligheid, ontmoetingsplaatsen, mobiele bereikbaarheid (o.a. ov), speel- en sportvoorzieningen. Daarnaast ook lokale ommetjes en fietspaden.

[20] https://voedselakkoord.nu/wp-content/uploads/2020/11/def-Voedselakkoord-Westerkwartier.pdf
[21] Zie vorige noot

- Leefbare dorpen - De PvdA kiest voor coöperatief bestuur met actieve dorpen & dorpsverenigingen.
- Een kernen- of leefbaarheidsfonds is op aanvraag beschikbaar voor kleinschalige projecten die de dorpsvereniging zelf kan laten uitvoeren;
- Dorpen overleggen met elkaar over clustering van voorzieningen (cultuur, zorg, sport) indien dat noodzakelijk is voor de leefbaarheid;

5.7. Dierenwelzijn

Dierenwelzijn is voor de PvdA een belangrijk onderwerp. Het gaat dan om alle dieren, huisdieren, boerderijdieren/ veehouderij dieren, maar ook dieren die in het wild leven. Met GroenLinks formuleerde onze fractie een motie in februari 2020. Dieren verdienen aandacht en bescherming. De samenwerking met de stichting Dierenambulance wordt voortgezet.

5.8. Gaswinning

Voor de eerstkomende jaren kunnen we het voorgezet gebruik van aardgas in onze gemeente nog niet uitsluiten, maar de PvdA wil op termijn van het aardgas af. De gemeente Westerkwartier kent diverse gasvelden en een gasopslag. Het gasveld van Norg reikt tot onder Tolbert. In het Westerkwartier zien we een toenemend aantal schademeldingen en een onrechtvaardige afhandeling hiervan.[22]

De keuzes van de PvdA

- We verwachten een actieve rol van de gemeente bij de belangenbehartiging van onze inwoners en een stevige lobby richting Den Haag ten behoeve van een correct schade-afhandelingsproces en een duidelijke en veilige invulling voor de locatie Grijpskerk.
- Intensivering van het meetnetwerk in onze regio om de effecten in de bodem te kunnen meten. Inzicht in de cumulatie van risico's
- We zijn tegen fracking in Pieterzijl, omdat de veiligheid onvoldoende is gewaarborgd en de effecten op het milieu onduidelijk.
- Waar de rol van de gemeente beperkt is zullen we als landelijke partij ook ons eigen netwerk in Den Haag nadrukkelijk inzetten om onze keuzes en de belangen van het Westerkwartier te bevorderen.

Marumerlage uit de lucht gefotografeerd

[22] https://www.dvhn.nl/meningen/Opinie/Gasopslag-Norg-is-een-grote-zorg-25608458.html

Hoofdstuk 6 Vertrouwen en goed bestuur

Voor goed openbaar bestuur is vertrouwen een kernvoorwaarde. Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Wantrouwen in landelijke beslissingen werkt door in de relatie met lokale overheden. Daarom moet de kwaliteit van het openbaar bestuur ook lokaal omhoog. We willen de zeggenschap van de burgers vergroten.

De keuzes van de PvdA

6.1. Voorspraak en inspraak

- Inspraak is standaard; elk raadsvoorstel geeft expliciet aan hoe betrokkenheid, voorspraak (voorafgaande aan behandeling in de Raad) en inspraak zijn geregeld.
- Alle informatie waarover de overheid beschikt is in principe openbaar en opvraagbaar. De wet openbaarheid van bestuur (WOB) wordt royaal toegepast. De Raad krijgt elk jaar een lijst van WOB-verzoeken en de reactie daarop.
- Voor het sociale domein is er een panel van gebruikers dat beleid en uitvoering becommentarieert en via de Raad aanhangig maakt.
- Bij verkiezingen vindt de kiezer voldoende stemlokalen dicht bij huis. Deze zijn toegankelijk voor blinden en mensen met andere fysieke problemen.
- De gemeente gaat zorgvuldig om met privacy en is terughoudend bij het verzamelen van data.

6.2. Bewonersinitiatieven

- Dorpencoördinatoren en dorpswethouders verkleinen de afstand tussen gemeente en inwoners, vergroten de kennis over wat er in de dorpen speelt en bevorderen de bereikbaarheid van de gemeenteorganisatie;
- Voor dorpsverenigingen is desgewenst een beperkt eigen buurt/bewonersbudget beschikbaar waarover aan de gemeente verantwoording wordt afgelegd; dorpsraden adviseren de gemeente gevraagd en ongevraagd
- Dorpsvisies van dorpen zijn zoveel mogelijk leidend voor besluitvorming.
- Via de gemeentelijke website en via de huis-aan-huisbladen informeert de gemeente hoe inwoners met initiatieven kunnen komen; ook is er een fonds waarop inwoners een beroep kunnen doen voor hun initiatieven.
- Initiatieven rond het vergroten van de samenhang in de wijk, vergroening van de buurt of verduurzaming steunen we, als deze brede steun genieten.
- Inwoners kunnen onderwerpen agenderen voor debat in de gemeenteraad, als ze daarvoor voldoende handtekeningen hebben verzameld.

6.3. Versterking van de Raad

- Een beetje integriteit bestaat niet; raadsleden zijn open over nevenfuncties en zorgen ervoor dat geen belangenverstrengeling optreedt
- Er komt een kinder-/jeugdraad voor nog niet stemgerechtigde jongeren. Elk jaar geven zij hun visie op de lokale uitdagingen aan de gemeenteraad.

Hoofdstuk 7, Dienstverlening, Veiligheid en Financiën

7.1. Dienstverlening

Vertrouwen is uitgangspunt van de gemeentelijke dienstverlening. Onnodig papierwerk en dubbele controles op subsidies of tegemoetkomingen worden tegengegaan. De PvdA vindt dat de gemeente dichtbij de burger moet staan en een toegankelijke, betrouwbare, open en betrokken partner moet zijn. Goede bereikbaarheid en dus huisvesting van de gemeente is daarvoor belangrijk.

De PvdA verlangt een snelle en goede afhandeling van aanvragen, verzoeken, klachten en bezwaren. De gemeente moet zichzelf hier hoge eisen stellen: inwoners ondersteunen in hun vraagformulering, integraal mee denken en de burger centraal stellen. De gemeente biedt veel van haar diensten terecht aan via internet. Inwoners kunnen echter, wat de PvdA betreft, ook via papier, telefoon of direct persoonlijk contact met de gemeente blijven communiceren. Een goede telefonische bereikbaarheid van de gemeente blijft een punt van aandacht. Wie hulp nodig heeft kan ook bezoek aan huis krijgen. Laaggeletterden, digibeten en ouderen mogen niet tussen wal en schip vallen. De gemeente moet daarom weten hoe groot deze groep is en wat zijn behoefte is.

De keuzes van de PvdA

- Goede telefonische bereikbaarheid van de gemeente
- Vereenvoudiging van regels; gemeentelijke bureaucratie verminderen;
- Een moderne dienstverlenende organisatie die inwoners, bedrijven en de maatschappelijke instelling) centraal stelt;
- Subsidieaanvragen eenvoudiger en inzichtelijker maken. De gemeente denkt wat ons betreft mee en adviseert en daarnaast toetst zij.
- Goede prijs-kwaliteitsverhouding bij gemeentelijke producten;
- Experimenteren met nieuwe vormen van inspraak;
- Een goede toegankelijkheid van openbare gebouwen. Mensen in een rolstoel, scootmobiel of met een rollator hebben overal goede toegang;
- Er zijn voldoende contactplaatsen buiten het gemeentehuis zoals in dorpshuizen om inwoners dichtbij van dienst te kunnen zijn.
- Voor we als PvdA fractie een standpunt innemen over toekomstige huisvesting voor de gemeentelijke organisatie wachten we de uitkomst van de nu lopende onderzoeken hiernaar af. Voor ons zijn vier criteria van groot belang: duurzaamheid, circulaire bouw, dichtbij/ bereikbaar onze inwoners, efficiëntiewinst en financiële haalbaarheid.

7.2. Veiligheid

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een prettig en goed leven. Veiligheid kent vele aspecten en wordt door mensen zeer verschillend beleefd. Ook berichten over onveiligheid elders in het land hebben invloed op de beleving bij ons in het Westerkwartier. Mannen en vrouwen kunnen veiligheid anders ervaren (sociale veiligheid). Ook al staat ons gebied bekend als relatief veilig, toch is de PvdA van mening dat we actief moeten (blijven) werken aan bevorderen van die veiligheid. Dat doet de gemeente niet alleen maar daarin zijn alle betrokken partijen van belang. Juist door veiligheid als gezamenlijke verantwoordelijkheid te zien, bevorderen we de aanpak en tegelijk wordt het gevoel van veiligheid hierdoor positief beïnvloed doordat inwoners merken dat ze zelf invloed hebben.

Samen attent

Voor veiligheid is de samenwerking tussen woningbouwcorporaties, welzijns- en (jeugd)zorginstellingen, brandweer, politie, onderwijs, burgers en bedrijven essentieel. In deze samenwerking zijn onze wijkagenten de spil.

De keuzes van de PvdA

- De gemeente faciliteert de betrokkenheid van burgers.
- Wanneer het om veiligheid gaat pleit de PvdA voor preventie waar dat kan en ingrijpen waar het moet.
- Ook kan goede openbare verlichting bijdragen aan sociale veiligheid.
- De PvdA pleit ervoor een werkgroep sociale veiligheid in het leven te roepen met verschillende disciplines erin.
- We stimuleren de totstandkoming van buurtpreventienetwerken.

Veilige dorpen in een veilig Westerkwartier

Effectieve handhaving is alleen mogelijk als de meldbereidheid van inwoners groot is. Deze wordt groter als het vertrouwen in de opsporende instanties omhoog gaat en onze burgers het idee hebben dat er ook daadwerkelijk iets met hun melding wordt gedaan. Voldoende toezicht en voldoende handhaving versterken het gevoel van veiligheid. De PvdA wil dan ook dat er adequaat wordt opgetreden in situaties waarin door de overheid gestelde regels worden overtreden. De overheid heeft een bijzondere verantwoordelijkheid bij het voorkomen en beheersen van rampen en rampsituaties. Veiligheid heeft ook alles te maken met een nette en onderhouden leefomgeving. Kapotte bushaltes, verwaarloosd straatmeubilair en het ontbreken van voldoende prullenbakken in het openbaar gebied, zijn zaken die gevoelens van onveiligheid versterken.

De keuzes van de PvdA

- Wanneer inwoners zich inzetten voor een veiliger buurt met minder inbraken, vandalisme en overlast, ondersteunen we hen en zorgen we voor korte lijntjes met de politie en handhaving.
- Als er een (anonieme) melding over de buurt is gedaan, gaan onze boa’s langs de deuren en vertellen ze buurtbewoners dat er een melding is gedaan en dat er een vervolg aan wordt gegeven
- De PvdA maakt zich sterk voor behoud van voldoende politiesterkte binnen onze gemeentegrenzen.
- De PvdA wil dat de gemeente de komende jaren verder investeert in rampenbeheersing en waakt voor behoud van onze goed opererende vrijwillige brandweer.
- De PvdA wil dat de gemeente niet bezuinigt op het onderhoud van voorzieningen in de openbare ruimte.

Drugsteelt en -labs

Nederland wordt meer en meer een productielocatie voor verdovende middelen. Dit beperkt zich al lang niet meer tot het Zuiden van het land. ‘Producenten’ hebben ook onze regio ontdekt. Dit levert mogelijk levensgevaarlijke omstandigheden op en zolang er geen oplossing in Den Haag wordt gevonden voor de achterdeur van de wietteelt zullen we hiertegen moeten optreden.

De keuzes van de PvdA

- Omwonenden kunnen vaak een belangrijke rol spelen in de opsporing van drugslabs. We zorgen voor goede voorlichting, nemen (anonieme) meldingen van omwonenden altijd in behandeling en zorgen voor terugkoppeling. Op die manier willen we de meldingsbereidheid vergroten.

- Drugslabs en 'weetplantages' worden vaak in leegstaande schuren ingericht. Daarom maken we het voor de boer die stopt mogelijk om schuren te slopen of voor iets anders te gebruiken, zoals het realiseren van een bed & breakfast, caravanstalling of zorgboerderij.

7.3. Financiën

Nu de gemeente Westerkwartier drie jaar bestaat zijn de financiën goed op orde. De meerjarenbegroting vertoont nog wel tekorten, mede veroorzaakt door de problemen in de jeugdzorg en onvoldoende financiering door het Rijk. De tariefstijgingen voor de gemeentelijke diensten zijn in de afgelopen jaren binnen de perken gebleven, al zijn de effecten niet overal gelijk uitgepakt. De OZB is meer verhoogd dan de inflatie, maar dat was nodig om te grote bezuinigingen op de gemeentelijke dienstverlening, denk aan welzijn, sport en cultuur en bibliotheken, te voorkomen.

De schuldpositie van de gemeente is beheersbaar en goed meetbaar.

De PvdA zet voor de toekomst in op een sterke gemeente Westerkwartier met voldoende slagkracht en een efficiënte organisatie. De gemeente blijft werken met een sluitende begroting. De gemiddelde tariefsverhogingen blijven beperkt tot maximaal de inflatie.

Het is nog onduidelijk hoe de gevolgen van de programma's voor duurzaamheid, klimaat, en energietransitie financieel ondersteund worden door het Rijk en de Europese Unie. De PvdA vindt dat we op die ondersteuning maximaal moeten inzetten en gebruikt daarvoor als landelijke partij ook haar eigen netwerk.

De keuzes van de PvdA

- Ieder jaar wordt een sluitende begroting vastgesteld.
- Structurele uitgaven worden met structurele middelen gedekt.
- Eventuele gemeentelijke bezuinigingen gaan niet ten koste van het sociaal maatschappelijk weefsel van onze samenleving, met name als het gaat om de jeugd- en ouderenzorg, armoedebeleid en onderwijs.
- Geld voor de zorg blijft beschikbaar voor de zorg.
- De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Niemand mag in de kou komen te staan.
- Tarieven zijn kostendekkend, de gemeentelijke belastingen en tarieven worden niet meer verhoogd dan strikt noodzakelijk en gemiddeld genomen hooguit maximaal met de inflatie.
- Er wordt proactief gebruikt gemaakt van subsidies van het Rijk en Europa voor gemeentelijk beleid op het gebied van duurzaamheid, klimaat, biodiversiteit en energietransitie en inkomenssteun voor lage inkomens om eventuele financiële gevolgen op te vangen.

Verantwoording

De totstandkoming van dit verkiezingsprogramma vond door corona op een andere manier plaats dan in voorgaande jaren.

Een viertal werkgroepen heeft per thema een concepttekst aangeleverd voor dit programma.
In het 1 mei boekje van de afdeling hebben we door middel van zes interviews opvattingen van PvdA'ers vanuit de eigen afdeling en daarbuiten gepubliceerd. Ook hebben we een enquête gehouden onder onze leden met de vraag wat zij juist nu belangrijk vonden. We hebben geprobeerd die prioritering in dit programma te vertalen.
Rond 1 mei hebben we leden gevraagd mee te doen bij het schrijven van dit verkiezingsprogramma. Die oproep is via de mail nog enkele keren herhaald.
In juli heeft het bestuur zich over het concept gebogen.
Op grond daarvan is een conceptprogramma in september in de ledenvergadering besproken. Op grond hiervan zijn aanpassingen aangebracht.
Op zaterdag 30 oktober '21 heeft de ledenvergadering bijgaand programma definitief vastgesteld.

Voor u ligt nu het definitieve verkiezingsprogramma.

Het bestuur van de afdeling Westerkwartier

Besturen in corona-modus